

Les Abeilles de Bruxelles

(De bijen van Brussel)

Een tentoonstelling van de kunstenaar Jean-François Fourtou
in het Tournay-Solvaypark van Brussel
van 23 juni tot 10 september 2017

Met de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
en van Leefmilieu Brussel

Kunst maakt het leven boeiender.

Robert Filliou

***Out of the Box*, de organisator van de tentoonstelling**

Men schat dat bijna 35% van de Belgische jongeren tussen 15 en 20 jaar afhaken van het traditionele schoolprogramma, weigeren om naar school te gaan en zich buiten elke scholing plaatsen. ***Out of the Box***, een creatieve pedagogische werkplaats, wil dit probleem aanpakken en stelt zelfvertrouwen, zelfbewustzijn en de creatieve expressie centraal, het (opnieuw) ontdekken van het plezier om te leren zonder de vijandigheid en ontmoediging die dikwijls met de situatie van deze jongeren gepaard gaat.

Out of the Box is een privé-initiatief dat jongeren die afkomstig zijn van verschillende sociale en culturele milieus in Brussel verenigt, begeleid door een kwaliteitsvol team.

De tentoonstellingen van *Out of the Box*

Elk jaar organiseert *Out of the Box* tentoonstellingen over specifieke thema's waar jongeren aan deelnemen die zijn programma volgen.

Zo heeft *Out of the Box* in mei 2016 de tentoonstelling ***Bloembox*** georganiseerd waarop de werken van een twintigtal kunstenaars bijeengebracht zijn rond het ontwerp van een tuinmeubel dat uitgevoerd is op basis van reusachtige dekzeilen die de geklasseerde gebouwen van de Grote Markt van Brussel tijdens hun restauratie bedekt hebben (zie website www.ofthebox.be).

In december 2016 heeft *Out of the Box* een tentoonstelling voorgesteld met als naam ***Eh, Marie ! Art textile et figures de circonstance***. (textielkunst) Deze tentoonstelling bracht een vijftiental kunstenaars bijeen die uit de Belgische en internationale scène gekozen zijn. De tentoonstelling werd aangevuld door creaties die in de werkplaatsen door de jongeren van *Out of the Box* uitgevoerd zijn (zie website www.ofthebox.be).

In de zomer van 2017 stelt *Out of the Box* een tentoonstelling voor die aan het thema van de bijen en hun noodzakelijke bescherming gewijd is, met als titel ***Les Abeilles de Bruxelles (De Bijen van Brussel)***. Ze vindt plaats in het Tournay-Solvaypark van Watermaal-Bosvoorde en bestaat uit een inrichting van de kunstenaar **Jean-François Fourtou** en uit een voorstelling van het leven van de bijen. Deze tentoonstelling krijgt in het kader van het programma Natuur in de Stad 2017 steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en van Leefmilieu Brussel.

Ze wordt op hetzelfde moment in het Tournay-Solvaypark voorgesteld als de tentoonstelling ***RUUP*** die opgedragen wordt aan de Estse kunstenares **Birgit Oigus** en die door de Espace européen pour la Sculpture in het kader van het Estse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie georganiseerd wordt. Drie kolossale houten megafoons die door de kunstenares uitgedacht en door de studenten van de Estse academie voor kunsten uitgevoerd zijn, maken het mogelijk om de geluiden van de natuur te beluisteren. Door een bevoorrechte ruimte te bieden om na te denken en te luisteren, biedt *RUUP* een oneindige waaier van sensaties en geluiden.

De tentoonstelling *Les Abeilles de Bruxelles (De bijen van Brussel)*

Voorgesteld in het kader van het programma Natuur in de Stad 2017

De bescherming en het overleven van de bijen is van essentieel belang voor de mensheid. Sinds enige jaren stelt men de versnelde en onrustwekkende verdwijning van talrijke bijen in onze streken vast. Verschillende factoren kunnen dit fenomeen verklaren zoals het excessieve gebruik van pesticiden op het platteland. Maar men stelt daarentegen ook vast dat de bijen zich in een stedelijke omgeving kunnen ontwikkelen wat de installatie van steeds meer bijenkasten in deze context verantwoordt. Zal de stad de bijen redden?

Het lijkt ons onontbeerlijk te zijn om het publiek te sensibiliseren voor de voorwaarden voor het overleven van de bijen en hun bescherming in een stedelijke omgeving wat voor sommigen nog als iets ongerijmd kan beschouwd worden. De bijen observeren en respecteren, hun wonderlijke organisatie doorgronden, hun duizendjarige symboliek ontdekken, hun honing degusteren, dat alles moet voortaan aan de educatie van allen bijdragen!

In het kader van zijn programma voor het academiejaar 2016-2017, neemt *Out of the Box* actief aan deze sensibilisering deel door samen met de jongeren die zijn programma volgen een tentoonstelling te organiseren die loopt van 23 juni tot 10 september 2017. Tijdens de zomer van 2017 onthalen de jongeren er het publiek dat er een inrichting van de kunstenaar **Jean-François Fourtou** en een voorstelling van het leven van de bijen zal ontdekken.

De mateloze wereld van Jean-François Fourtou

Jean-François Fourtou (geboren in Parijs in 1964) woont sinds een twintigtal jaar afwisselend in Parijs en Marrakech, hij trekt er rond met zijn universum dat door slakken, giraffen, apen, schildpadden, mieren, bijen en andere schepselen met buitensporige maten bevolkt wordt.

Na zijn studies aan de École nationale des Beaux Arts van Parijs, krijgt hij vanaf 1999 verschillende publieke opdrachten in Frankrijk en in Spanje, exposeert hij in Brussel (2003, la Verrière, Hermès), in Parijs, in Montpellier en in Brazilië. Het zijn aanvankelijk zijn dieren sculpturen die de aandacht trekken. «Toen ik op de Ecole des Beaux Arts zat, ben ik met het beeldhouwen van dieren begonnen met de bedoeling ze in een binnenstedelijke context te plaatsen. Hun buitensporige maten zetten de ongerijmdheid van de situatie nog meer in de verf. Deze ontregelde en zelfs provocerende manier in het tentoonspreiden van het anders zijn gooit een zeer burgerlijk gezinsmilieu overhoop. Maar daar sluit zich een echte nostalgie van een kindertijd vol van tenderheid en poëzie bij aan: «De voorwerpen die ik gebruik zijn voor mij herinneringen aan mijn kindertijd. Sleutelen aan hun omvang, verstoort de waarneming. Het is een uitnodiging om vergeten emoties opnieuw te gaan voelen.» De kinderen moeten zich immers vaak echt wel klein voelen in een wereld die op de schaal van de volwassenen gemaakt is en zeldzaam zijn de volwassenen die de kindertijd zo eerlijk gedenken. Door in het palmenbos van Marrakech in 2010 een huis te realiseren zoals het door de ogen van een kind van vier jaar gezien zou worden, wou Jean-François Fourtou de kamer verwezenlijken die hij vroeger bij zijn overgrootmoeder betrok, alsof hij met verbazing zichzelf wou zien groeien: «Ik had de indruk dat alles er reusachtig was! Ik haal mijn inspiratie uit de kindertijd en mijn inrichtingen nodigen uit om waarnemingen te voelen die vergeten zijn, maar die iedereen kent».

Jean-François Fourtou herinnert zich ook zijn grootvader aan moederskant en zijn kleine huis in de Charente Maritime waar de kunstenaar, toen hij nog een kind was, gelukkige dagen doorbrengt met het ontdekken van de wondere wereld rondom hem. Het is als een eerbetoon aan die kostbare momenten dat Jean-François Fourtou op ware grootte het huis van zijn grootvader tot stand brengt, «een replica van dat waarin mijn grootvader gestorven is, ik wou hem op deze manier hulde brengen». Maar omgekeerd met het dak in de grond van Marrakech, lijkt het uit de lucht gevallen! Binnenin, op zijn kop, is elk voorwerp, behangpapier, meubel of versierelement trouw aan de herinneringen uit de kindertijd. Door via de hogere verdieping binnen te treden, aangezien het huis op zijn kop staat, door op de plafonds te wandelen en door de ogen naar de bodem op te richten, is het niet de nostalgie die de bezoeker onderdompelt, het is een ware duizeling! In 2012 creëert Jean-François Fourtou voor het grote evenement *Fantastic 2012* dat in Rijsel georganiseerd wordt een tweede huis dat uit de lucht komt gevallen in de wijk Comtesse. Hier gaat het om een Vlaams huis dat ook omgekeerd en gebogen is waarin men door de slaapkamervensters naar binnen stapt.

Vanaf 2014 concentreert de kunstenaar zich op zijn Marokkaans domein van 11 hectaren dat Dar el Sadaka gedoopt wordt, wat «het huis van degene die zoekt» betekent in het Sanskriet. Hij ontwerpt er een nieuw huis dat deze keer bewoonbaar en comfortabel is, onder de vorm van een bijenkorf waar reusachtige bijen, die op heel mooie mozaïeken, zich laven aan honingpotten in alle maten en gewichten. Waarom bijen? «Tot dan ontwierp ik geïsoleerde dieren die zich op onverwachte plaatsen in de bewoonde wereld bevinden. Bijen leven met een zeer speciale organisatie. Ze gebruiken in mijn werk voegt, denk ik, een verschillende dimensie toe aan mijn bevraging over de manier waarop we samenleven en de ruimte innemen». De wereld van de bijen is effectief ongelooflijk rijk en vormt een onuitputtelijke inspiratiebron in dit artistieke laboratorium. «Ik kon het uitbeelden door de bijen een buitensporige omvang te geven. Dat deed ik in samenwerking met plaatselijke ambachtslui ook met de honingpotten door stukken in de vorm van bijendraat te creëren die een labirint vormen. Ik heb mijn grote bijen aan de muren bovenaan op de plafonds vastgemaakt, plekken die over het algemeen weinig in het interieur benut en gebruikt worden.

Eind 2014 nodigt de Mamo van Marseille Jean-François Fourtou uit om een monumentale inrichting uit te werken die *Merci Louissette* als aandenken aan een overleden tante gedoopt wordt. De inrichting wordt in 2015 naar de Galerie Jean-Gabriel Mitterand de Paris verplaatst. Binnen deze opeenstapeling van gezinsmeubilair met een labiel evenwicht waarin ook reusachtige bijen rondcirkelen sluipt de kijker als door een labirint van het geheugen, hij sluit zich aan bij een intimistische reis waarin honing, honingdraad, stalactieten en bijenkorven een hoofdrol spelen. Rest ons nog de kwestie om Jean-François Fourtou in de huidige kunstwereld te situeren. In verband hiermee, verklaart hij: «Aanvankelijk werkte ik uitsluitend in mijn atelier aan mijn dierensculpturen en nadien stelde ik ze tentoon. Het beeldhouwwerk en de tentoonstellingen blijven een grondslag van mijn werk, maar ik heb mij ook voor andere invloeden opengesteld door in verschillende landen te wonen, door ook nieuwe media te beoefenen en door mijn werk op verschillende manieren te tonen. In dit «buitengewone» universum, in dit autobiografische reisverhaal dat zichzelf onophoudelijk overtreft, blijken de kunst en het leven inderdaad intiem met elkaar verbonden te zijn, de kunst maakt er het leven des te boeiender op wanneer de zintuigen, de emotie en de verbazing er permanent geprikkeld worden.

Enkele data:

1964: Geboorte van Jean-François Fourtou in Parijs.

1999: Eerste dierensculpturen en eerste publieke bestellingen (Lyceum in Val-d'Oise, Museum van Santander (Spanje), hoofdzetel van Axa in Parijs).

2003: Voorgestelde inrichtingen in de Verrière Hermès (Brussel).

2007: Tentoonstelling *Bêtes et hommes*, La Villette (Parijs).

2008: Tentoonstelling *La dégelée Rabelais*, Frac Languedoc-Roussillon (Montpellier).

2009: Tentoonstelling *Un monde sans mesure*, Contemporary Art Museum van Sao Paulo en Niemeyer Museum van Brasilia.

2012: Tentoonstelling in de uitstalramen van Hermès van Parijs, voorstelling van *La Maison tombée du ciel* (omgekeerde woning in ware grootte) in Rijsel.

2014: Kunstzinnige inrichting van het domein Dar el Sadaka in Marrakech, persoonlijke tentoonstelling *Merci Louisette* in het Mamo (Marseille) en in het Château de Chamarande (Frankrijk).

2015: Tentoonstelling *Constructeurs d'absurde, bricoleurs d'utopie*, CAC, Meymac (Frankrijk); tentoonstelling *Habiter*, Domaine de Chamarande (Frankrijk).

2016: Deelname aan Design Shanghai (China).

De werken van Jean-François Fourtou worden regelmatig in Frankrijk, in België en in vele andere landen voorgesteld. Ze worden vertegenwoordigd door de galerijen Jean-Gabriel Mitterrand (Parijs) en Aeroplastics (Brussel).

De inrichting van Jean-François Fourtou in het Tournay Solvaypark

In het Tournay Solvaypark wordt binnen in de witte villa van het park een intimistische ervaring aan de bezoekers geboden. Reusachtige bijen hebben er een traject uitgebouwd, een soort van labyrint dat samengesteld is uit oude meubelen en voorwerpen die aan Tante Louisette toebehoord hebben. Er zijn ook levensgrote honingrapers, organische bijenkorven, doorschijnende honingraten en reusachtige honingpotten.

Al deze elementen zijn opgestapeld of opgehangen en door het breigaren van Tante Louisette met elkaar verbonden. Die draad is als door de bijen geweven. Dit verleden zou dat van de bezoeker geweest kunnen zijn en zou hem kunnen helpen om de begraven herinneringen en vergeten sensaties terug te vinden.

Reusachtige bijen koloniseren bovendien de Witte villa van het Tournay Solvaypark en vormen haar om tot een buitengewone bijenkorf. Een grote buitenmuur is bedekt met honingraat en doorschijnende larven, de ingang wordt overwoekerd met in elkaar vervlochten organisch takkenwerk, meubelen puilen uit vensters uit die door bamboe doorkruist worden, als waren ze door de bijen hoogstpersoonlijk verplaatst.

Dank

L'ASBL Atelier de Pédagogie urbaine / Out of the Box bedankt al degenen die aan deze tentoonstelling meegewerkt en haar mogelijk gemaakt hebben waaronder de kunstenaar Jean-François Fourtou,

Mevrouw Céline FREMAULT, Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Mevrouw Bernadette Beeckmans, Mevrouw Claudia Nibelle, Mevrouw Cécile Roba en Mijnheer Stéphane Vanwijnsberghe, medewerkers van Mevrouw Céline Frémault,

Mevrouw Martine Cantillon, Mijnheer Axel Demonty, Mijnheer Michel Derouck en Mijnheer Patrick Engels, leden van Leefmilieu Brussel,

Voor de Espace européen pour la Sculpture, hoofdzakelijk Mijnheer Olivier Thuysbaert,

Mevrouw Catherine Leclercq, lid van Brussel Stedenbouw en Erfgoed,

Mijnheer Jérôme Jacobs, directeur van de Galerie Aeroplastics (Brussel).

Informatie

Diane Hennebert, gedelegeerd bestuurster van Out of the Box / Atelier de Pédagogie urbaine asbl
Louis Schmidtlaan 97 - 1040 Brussel
Tel : +32 (0)2 310 77 90 / +32 (0)475 21 16 61
hennebert@skynet.be / out@ofthebox.be

www.ofthebox.be

**De tentoonstelling *Les Abeilles de Bruxelles* is toegankelijk
van 23 juni tot 10 september 2017, van donderdag tot zondag, van 11 tot 17 uur**

Witte villa van het Tournay Solvaypark, Watermaal Bosvoorde

**Toegang via de Terhulpensesteenweg, NMBS-parking aan
de ingang van het park (gratis)**

Gratis toegang

De megafonen van Birgit Oigus, tentoonstelling *RUUP*

